

הכנסת

כ' אייר תשפ"א
02 מאי 2021

לכבוד

יו"ר הכנסת, ח"כ יריב לוין

אדוני היושב ראש,

מבירור שערכנו עם מזכירות הכנסת עולה כי טרם נפתחה האפשרות להעלות הצעות לסדר היום. אשר על כן, ולאור חשיבות הנושא, אנו פונים אליך בבקשה שתאפשר הגשת הצעות לסדר היום, וכן תאשר את הגשתה של בקשה זו, וזאת לאור האסון הנורא שהתרחש ביום חמישי האחרון במירון.

נבקש להעלות על סדר יומה של הכנסת הצעה דחופה בנושא:
בקשה להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת אסון ל"ג בעומר תשפ"א במירון, לחקר הארועים שקדמו לאסון והובילו להתרחשותו

דברי הסבר:
אור ליום שישי י"ט באייר ב-30.4.2021, בסביבות השעה 1:00 בלילה התרחש אסון נורא במתחם קבר רבי שמעון בר יוחאי במירון. על תוצאות האסון הנורא שמענו כולנו – 45 הרוגים, ומספר גדול של פצועים.

לאירוע האמור קדמו מספר לא מבוטל של התרעות וסימני אזהרה, שכולם אמורים היו להביא לכך שאסון בסדר גודל כזה לא ייתרחש.

בדו"ח שפרסם מבקר המדינה במהלך שנת 2008 ציין המבקר כי המקום אינו ערוך לאירועים המוניים, וכן כי קיימים ליקויים בדרכי המילוט ששירותי הכבאות מתריעים עליהם מספר שנים. עוד צויין בדו"ח כי בשנת תשס"ח (2008) דרכי הגישה למתחם לא התאימו לצרכי כוחות ההצלה והביטחון.

בשנת 2008 הוקמה ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא התשתית והתחזוקה של אתר הרשב"י במירון. ביום 27.11.2011 התקבלה החלטת ממשלה 3886 שכותרתה "הסדרת תשתיות קבועות והקמת חברה ייעודית מנהלת לאתר קבר רבי שמעון בר יוחאי בהר מירון".

בשנת 2013 חתם שר האוצר על צו המורה על הפקעת שטח הקבר, והעברתו לידי המדינה. אולם עד היום לא הועבר מתחם הקבר לידי המדינה. בעקבות חתימתו של השר, הוגשה עתירה נגד הפקעת מתחם הקבר והעברתו לבעלות המדינה. כאשר בשנת 2016, ובמסגרת הדיונים בעתירה נתן בג"ץ צו ביניים שעצר את הליך ההפקעה עד להכרעה בהליך כולו. בשנת 2020 נתן בית המשפט תוקף של פסק דין מחייב להסכם פשרה אליו הגיעה המדינה יחד עם ההקדשות האמונים על האתר, במסגרתו נקבע כי המציאות המשפטית הנוגעת למתחם תיוותר על כנה למשך 3 שנים, כאשר האתר ינוהל כל ידי וועדה שתכלול בין היתר נציגים של המדינה, כמו גם נציגים של ההקדשות.

נראה שאת האסון הנורא ניתן היה לצפות, ומספר לא מבוטל של כלי תקשורת אף ניסו להתריע על האסון שעתיד להתרחש. כך למשל מפרסומים בתקשורת עולה כי במהלך שנת 2016 ערכה המשטרה מסמך שכותרתו "הילולת מירון-מוחקים את הכתובת מהקיר". העיתונאי החרדי אריה ארליך שנכח בהלווה שנערכה בל"ג בעומר בשנת 2018 ציף לאחר ביקורו כי: "רוצים למנוע הישנות של מקרה הלווית הרב וואזנר זצ"ל - אסור לערוך את ההדלקה במקום לפני יצירת יציאה רחבה ומשולטת". באתר חרדים 10 פורסמה בשנת 2018 כתבה תחת הכותרת "מי ימנע את האסון במעמד ההדלקה של תולדות אהרון?". כשעתיים לפני האסון נכח במקום סגן ראש עיריית ירושלים ר' יוסי דייטש שהחליט לצאת מהאתר בשל הדוחק הלא רגיל, תוך שהוא מציין כי התריע בפני המשטרה שהארוע עשוי להסתיים באסון¹.

חוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968 מאפשר הקמת וועדת חקירה שהממשלה (הרשות המבצעת) היא שקובעת ומגדירה את נושא החקירה ונשיאת בית המשפט העליון (הרשות השופטת) היא זו שממנה את חברי הוועדה.

בנסיבות הפוליטיות הנוכחיות, קשה לראות כיצד תוכל להתגבש הממשלה הנוכחית על הגדרת נושאי הבדיקה באופן שלא יעורר חוסר אמון מובנה והטחת האשמות פוליטיות. על אחת כמה וכמה שבאפשרותו של כל צד בממשלה הפריטטית למנוע את הבאת ההחלטה להצבעה.

האירוע במירון והרקע לו מערבים בתוכם פעילות של רשויות המדינה השונות, לרבות הרשות השופטת והליכים מרובי שנים שהתנהלו בפניה. קביעת הרכב הוועדה באופן בלעדי על ידי הרשות השופטת יכתוב כמעט ממילא את גבולות הגזרה של הבדיקה והחקירה, מראש.

מסלול נוסף קבוע בחוק מבקר המדינה, ומאפשר לוועדה לביקורת המדינה, לאחר שהונח בפניה דו"ח מיוחד של מבקר המדינה, להקים וועדת חקירה שתמונה אף היא על ידי נשיאת בית המשפט העליון, בדומה לוועדה המוקמת על פי חוק ועדות חקירה.

נכון להיום אין בכנסת וועדה לביקורת המדינה. בראש וועדה שכזו עומד נציג של האופוזיציה אולם בשלב זה אין לדעת מי בקואליציה ומי באופוזיציה. גם לכשתוקם וועדה לביקורת המדינה, לוחות הזמנים להקמת וועדת חקירה על ידה הם ארוכים במיוחד ותלויים בגורמים רבים. המגבלות השונות על עבודת מבקר המדינה יובילו לכך שעד לתחילת עבודת וועדת החקירה עלולים לחלוף חודשים רבים.

ההליך הפרלמנטרי, השקוף והפתוח, המערב בתוכו פורום רחב של חברי כנסת מכל סיעות הבית, כאשר כל אחד יוכל להעלות את הזוויות מנקודת המבט שלו, ולהזמין מומחים שונים, נציגי ציבור ואזרחים מן השורה, יאפשר חקירה ובדיקה ללא מגבלות מלאכותיות, שתחל כבר בימים הקרובים.

ככל שתוצאות החקירה ידרשו זאת, ניתן יהיה כמובן בהמשך להקים וועדת חקירה על פי חוק ועדות חקירה או לבקש דו"ח מיוחד של המבקר.

בעבר הוקמו על ידי הכנסת ועדות חקירה פרלמנטריות לאחר דליקת הגז בקריית אתא, לאחר אסון גשר המכביה ולאחר אירועי עמונה. הקמת וועדת חקירה פרלמנטרית הינה פרקטיקה נפוצה ומקובלת בפרלמנטים רבים בעולם.

לאור כל האמור, ולאור העובדה שאחד מתפקידה המרכזיים של הכנסת הינה הפעלת ביקורת על רשויות השלטון השונות וחקירה בנושאים שונים לצורך גיבוש חקיקה, צעדי מדיניות ועוד, נראה כי יש צורך בהקמת וועדת חקירה פרלמנטרית שתבחן את הנושאים הבאים:

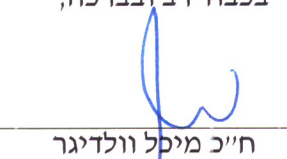
¹ <https://www.bhol.co.il/news/1214534>

1. הוועדה תבחן את יישום דוחות מבקר המדינה והחלטות הממשלה בעניין מתחם קבר רבי שמעון בר יוחאי, ואת תפקוד רשויות השלטון השונות בכל הסוגיות הנובעות מכך.
2. הוועדה תבחן את מתווה הבעלות במקום ואת תפקודה לרבות בהיבטים הנוגעים לסוגיית פריצת דרכים, הכשרת שטחי פינוי, אסדרה וויסות של כמות העולים להר והנכנסים למתחמים השונים.
3. הוועדה תבדוק את הסיבות לאי-מימוש צו ההפקעה שנחתם על ידי שר האוצר דאז, יאיר לפיד, את ההליכים ואת התמשכותם, כמו גם את מתווה הניהול המשותף שהוסכם עליו במסגרת ההליכים בפני בית המשפט העליון.
4. הוועדה תבחן את ההכנות שקדמו לאירוע של המשרד לשירותי דת, והמרכז לפיתוח המקומות הקדושים, משטרת ישראל, מד"א, כיבוי אש, ההקדשות והעמותות השונות המחזיקות בבעלות על מתחם קבר רבי שמעון בר יוחאי, ועוד.
5. הוועדה תבחן בנוגע לכל אחד מהגופים האמורים האם התכונן ובחן תרחישי אירוע רב נפגעים, ומהן המענים שהוכנו על ידו לתרחישים.
6. הוועדה תבחן את תפקודו של כל אחד מהגופים בעת האסון.
7. הוועדה תבחן את שיתוף הפעולה בין הגופים במהלך ההכנות לארוע, ולאחר תחילת התרחשותו של האסון.
8. הוועדה תקבל פניות ציבור בנושא האסון.

על נושאים אלה ניתן יהיה כמובן להוסיף היבטים אחרים שיעלו על סדר יומה של הוועדה, כמו גם יראו לחברי הוועדה כנדרשים לצורך בירור הגורמים שהובילו להתרחשותו של האסון.

בכבוד רב ובברכה,

ח"כ איתמר בן גביר

ח"כ מיכל וולדיגר

ח"כ בצלאל סמוטריץ'

ח"כ אבי מעוז

ח"כ אורית סטרוק

ח"כ שמחה רטמן